

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN

Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Kullgroper på Haraldrudmoen

Bjølgerud 90/8
Modum kommune, Buskerud

Jostein Bergstøl

Oslo 2009

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Bjølgerud	G.nr./ b.nr. 90/8
Kommune Modum	Fylke Buskerud
Saksnavn Reguleringsplan for Haraldrudmoen	Kulturminnetype Kullgroper
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 05/17202	Tiltakskode/ prosjektkode 430058/758053
Eier/ bruker, adresse Senterbyggentepr. V/Hans Aasmundrød	Tiltakshaver Modum kommune
Tidsrom for utgravning September 2006	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum UTM sone 33 (EUREF89/WGS84)
ØK-kart CJ075-5-2	ØK-koordinater N: 6658348 Ø: 218685
A-nr. 2006/278	C-nr. C.56998
ID-nr (Askeladden) 91664	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf.32501
Rapport ved: Jostein Bergstøl	Dato: 14.10.06
Saksbehandler: Lil Gustafson	Prosjektleder: Jostein Bergstøl

SAMMENDRAG

I 2006 ble det lagt ut en mindre reguleringsplan for boliger sør for Badevegen og vest for et boligfelt ved Brunnesvegen ca 700 m øst for Modum Bad, og ca 1,5 km vest for Vikersund sentrum. Buskerud fylkeskommune foretok registrering i området 13.06.05. Det ble funnet 2 kullgroper (ID 91664-1 og 2) som ble direkte berørt av tiltaket.

Dateringene av de to gropene viser at de har vært i bruk samtidig, sannsynligvis på 900-tallet. Bunnplanet var ovalt i begge gropene. Den ene hadde rund og den andre hadde flat bunnprofil.

INNHold

<i>2 KULLGROPER (ID 91664-1 OG 2)</i>	2
<i>BJØLGERUD, 90/8, MODUM KOMMUNE, BUSKERUD</i>	2
1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSRØM	2
3. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	2
3.1 Landskap	2
3.2 Tidligere undersøkelser	2
4. UTGRAVNINGEN	3
4.1 Problemstillinger – prioriteringer	3
4.2 Utgravingsmetode	4
4.3 Utgravningens forløp	4
4.4 De undersøkte gropene	4
Id 91664-1	4
Id 91664-2	5
5 KONKLUSJON	5
6. VEDLEGG	6
6.1. Strukturliste	6
6.2. Funn og prøver	6
Liste over kullprøver og dateringer	6
6.3. Fotoliste CF32501.	6
6.4. Tegninger	7
Dateringsrapport	9

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UNDERSØKELSE

2 KULLGROPER (ID 91664-1 OG 2)

BJØLGERUD, 90/8, MODUM KOMMUNE, BUSKERUD

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

I 2006 ble det lagt ut en mindre reguleringsplan for boliger sør for Badevegen og vest for et boligfelt ved Brunnesvegen ca 700 m øst for Modum Bad, og ca 1,5 km vest for Vikersund sentrum. Buskerud fylkeskommune foretok registrering i området 13.06.05 (rapport ved B-E. Tafjord). Det ble funnet 2 kullgroper (ID 91664-1 og 2) som ble direkte berørt av tiltaket. I nærmiljøet er det kjent flere kullgroper og jernfremstillingsplasser.

2. DELTAGERE, TIDSRUM

Undersøkelsen skulle først utføres den 11.09.06, men tiltakshaver møtte ikke med gravemaskin som avtalt. Undersøkelsen ble så flyttet til 27.09.06. Arbeidet ble utført av Jostein Bergstøl.

3. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

3.1 LANDSKAP

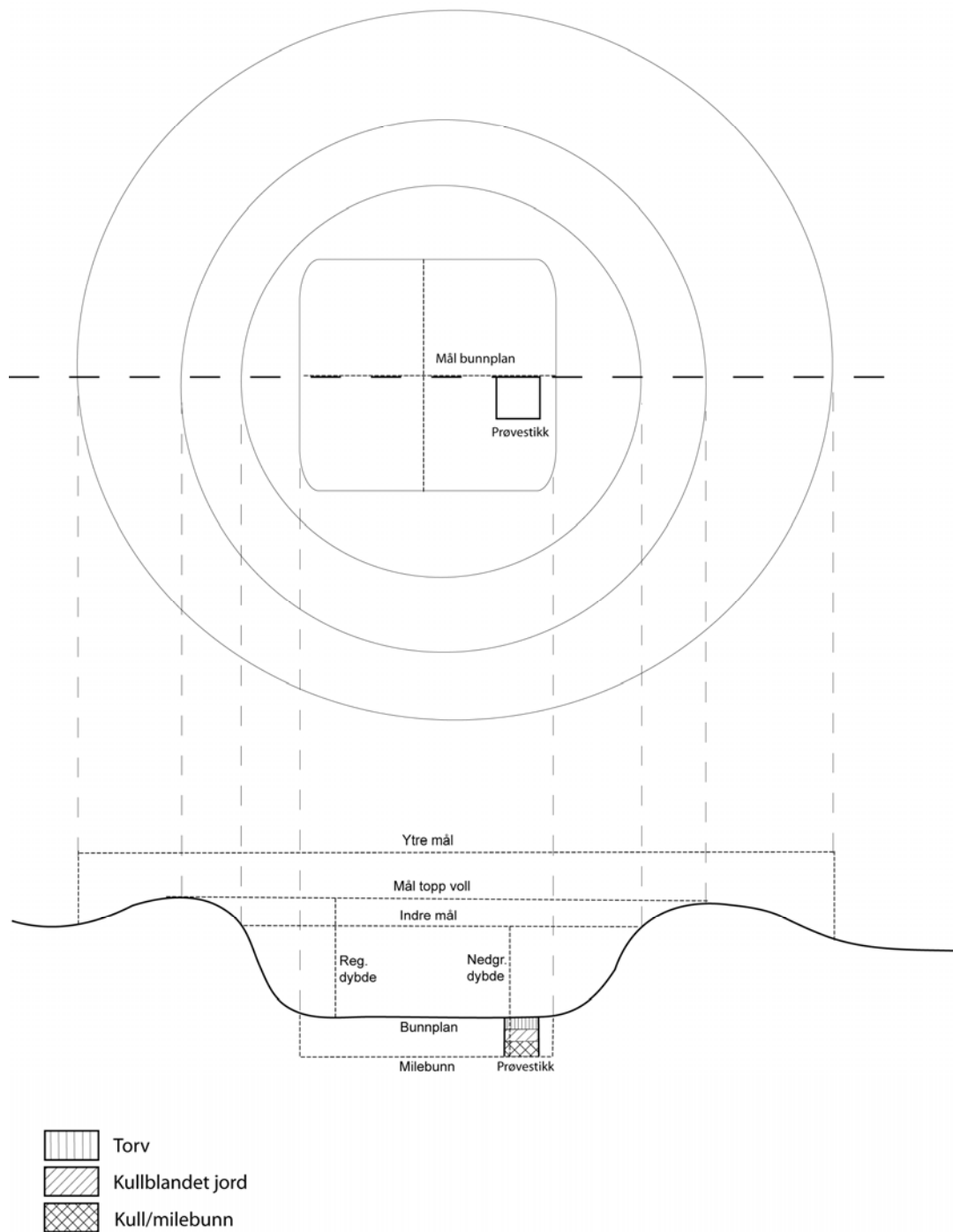
Landskapet er flatt og var relativt nylig hugget. Rundt står det stor furuskog med gress og lyng som bunnvegetasjon på sandgrunn

3.2 TIDLIGERE UNDERSØKELSER

Ca. 800 m vest for planområdet ligger to jernfremstillingsplasser (id 62862 og id 75950). Ved førstnevnte ligger en mulig kullgrop. Ca. 600 m NØ for planområdet ligger tre kullgroper på 77/13.

Kullgrop prøvestikk

Dokumentasjonsskjema for kullgroper som ble brukt ved tegning av kullgroperne.

4. UTGRAVNINGEN

4.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Det var gitt dispensasjon for undersøkelse av begge kullgroperne. Formålet med undersøkelsen var å datere groperne. Dette gjøres for å kunne få et så godt bilde som mulig av den forhistoriske jernfremstillingen over hele Sør- og Østlandet, og derigjennom kunne vise utviklingen i produksjonen over tid. Innsamling av denne typen massemateriale gir interessante muligheter for å vurdere produksjon

og økonomiske forhold jernalderen og middelalderen. Utmarksbruk i denne perioden er et forskningstema ved Kulturhistorisk museum, og det legges vekt på å samle inn mest mulig enhetlig informasjon om kullgroper.

4.2 UTGRAVINGSMETODE

Gropene ble ryddet og dokumentert med foto og tegning i målestokk 1:50.

4.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Som nevnt møtte ikke tiltakshaver opp med maskin den 11.09. og gravningen ble i stedet utført den 27.09. Gropene ble ryddet for store mengder greiner fra avskogingen som hadde skjedd noen få år før undersøkelsen. Gropene, som fremsto som avlange, ble fotografert og tegnet, før de ble snittet med gravemaskin. Siden de hadde en avlang form ble det også vurdert om det kunne være fangstgroper som var gjenbrukt som kullgroper. Dette var ikke tilfelle. Det ble gravd godt under bunnen av kullgropene for å se om det kunne være spor etter eldre nedgravninger.

4.4 DE UNDERSØKTE GROPERNE

ID 91664-1

Avlang, ”badekarformet” grop orientert VNV-ØSØ, med svakt markert voll i vestre ende. Indre mål: 3,7x1,6 m. Gropa hadde skader etter markberedning i vollen på nordsiden. Dybden fra toppen av vollen til bunnen av gropa er 0,6 m,

mens bunnen av kullet lå 30 cm under dette igjen. Kullet ble datert til vikingtid (T-19020: 1085±40, AD 895-1010).

Profilen ble lagt på tvers av gropas lengderetning, og viser en innrasing i nord, muligens fra en gammel rotvelte eller lignende. Det er dette som har laget den avlange formen. Kullet var bolleformet i profil og ca 1 m. En fase.

ID 91664-2

Oval grop orientert NNV-SSØ med svakt markert voll nesten rundt hele gropa. Den løse sanden har forårsaket utgliding, og vollen er derfor lite synlig. Indre mål er 3,5x2,2 m, topp voll: 6,0x4,2 m, og ytre mål 7,6x6,2 m.

Profilen ble lagt på langs av gropa. Kullet var ovalt og tilnærmet flatt i bunnen, med en lengde på ca 2,5 m. En fase.

(T-19021: 1085±65, AD 890-1015).

5 KONKLUSJON

Dateringene av de to gropene viser at de har vært i bruk samtidig, sannsynligvis på 900-tallet. Bunnplanet var ovalt i begge gropene. Den ene hadde rund og den andre hadde flat bunnprofil.

6. VEDLEGG

6.1. STRUKTURLISTE

Kullgrop R.nr.	Ytre mål Voll (m)	Topp voll (m)	Indre mål (m)	Dybde til bunnplan (cm)	Bunnplan	Dybde, markoverfl. til bunn, kullag	Tykkelse Kullag (cm)	Kommentar
91664-1	8,7x?	3,8x?	3,7x1,6	0,9	Oval	0,3	0,15	
91664-2	7,6x6,2	6,0x4,2	3,5x2,2	1,0	Oval	0,25	0,10	

6.2. FUNN OG PRØVER

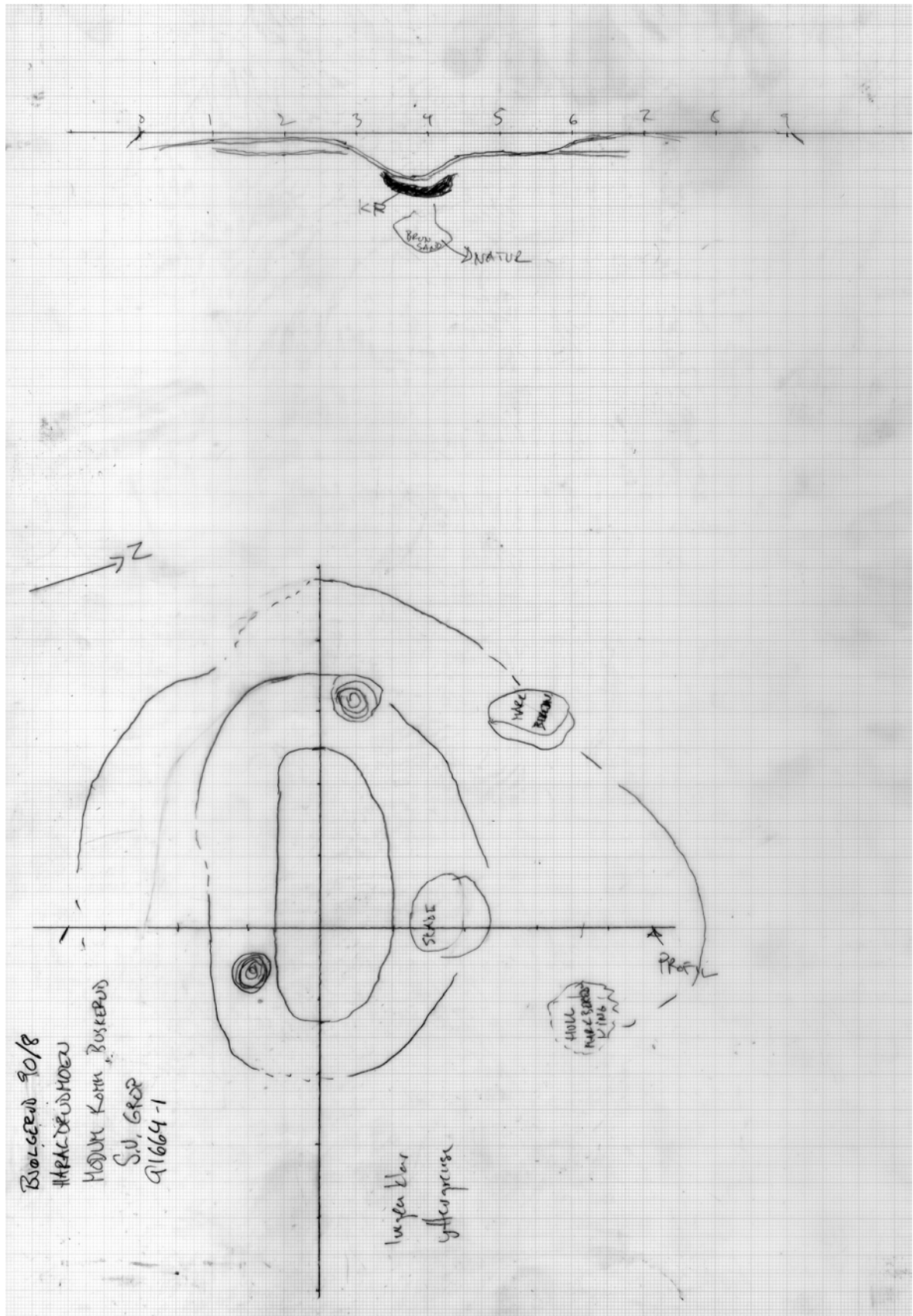
LISTE OVER KULLPRØVER OG DATERINGER

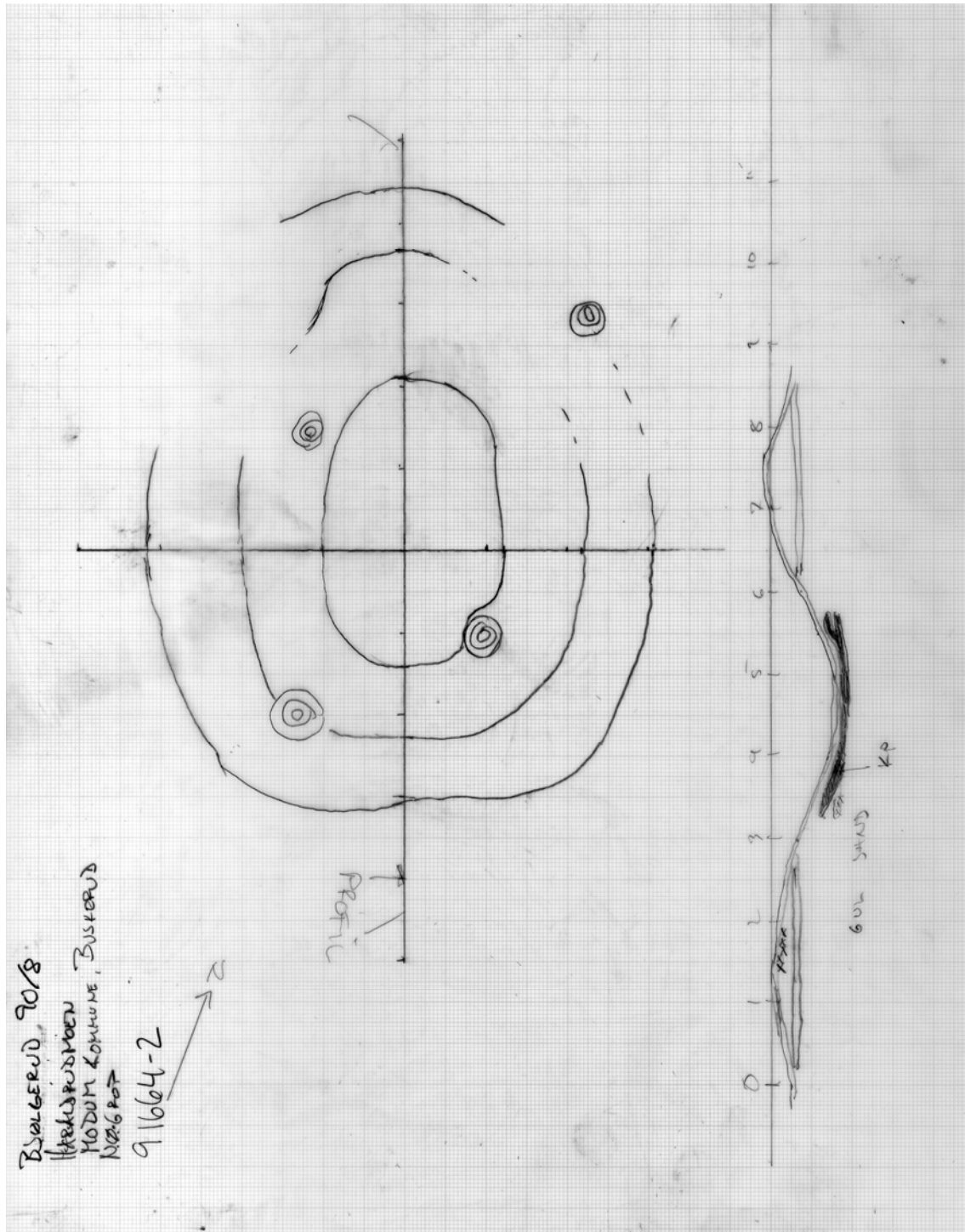
K. nr	Kontekst	C-nr.	NTNU Lab.nr.	Vekt (g)	Tre-slag	Vekt datert (g)	C14-dat.
1	Kullag	56998	T-19020		Furu	6	895-1010
2	Kullag	56998	T-19021		Furu	6	890-1015

6.3. FOTOLISTE CF32501.

Filnavn	Motivbeskrivelse	Retning_Sett_Mot
Cf32501_01.JPG	Profil kullgrop ID 91664-1	V
Cf32501_02.JPG	Profil ID 91664-1	NV
Cf32501_03.JPG		NV
Cf32501_04.JPG	Profil kullgrop 91664-2	Ø
Cf32501_05.JPG		Ø
Cf32501_06.JPG		Ø
Cf32501_07.JPG		SØ
Cf32501_18.jpg	91664-1 før gravning	V
Cf32501_19.jpg	91664-1	NØ
Cf32501_20.jpg	91664-2	SV
Cf32501_21.jpg	91664-2	Ø
Cf32501_22.jpg		Ø
Cf32501_23.jpg	91664-2	N
Cf32501_24.jpg	91664-2	N

6.4. TEGNINGER

DATERINGSRAPPORT

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Bergstøl, Jostein
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St.Olavs plass, 0130 Oslo

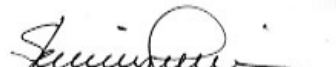
DF-4059

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder for nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-19020	ID 91664-1 Haraldsrudmoen, Bjølgerud Modum, Buskerud	Trekull Furu	6.0 g	1085 ± 40	AD895-1010	-26.1*
T-19021	ID 91664-2 Haraldsrudmoen, Bjølgerud Modum, Buskerud	Trekull Furu	6.0 g	1085 ± 65	AD890-1015	-26.1*

Dato: 27 JUN 2007

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

